

(4)

හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ යබොර අවශේෂ හමුවන ස්ථාන පිළිබඳ අධ්‍යයනයක්

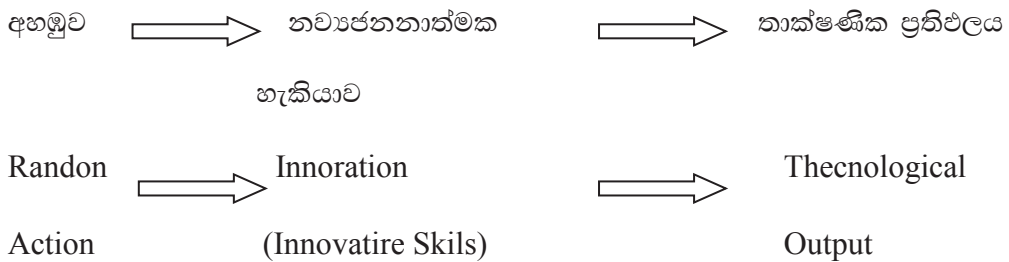
නිරෝෂා උදයංගනි

සිව් වැනි වන වසර

dm.niroshaudayangani@gmail .com

හැඳින්වීම

මානව සමාජයේ ප්‍රභවය හා විකාශනය සමඟ තදින් බැඳී පවත්නා කරුණු කාරණා අතර ස්වභාවික සම්පත් පරිහරණයට හිමිවන්නේ ප්‍රමුඛස්ථානයකි. ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිටම මානවයා තම ජීවන අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ගත් උත්සහයන් වඩාත් සාර්ථක හෝ ප්‍රතිඵලදායක වූයේ එය තාක්ෂණික නිමැවුමක් බවට පත් වීමත් සමඟයි. මෙසේ තාක්ෂණික අත්හදා බැලීම් සාර්ථක කරගත් අවස්ථා කිහිපයක් පිළිබඳ ව අතීත මානව කෘති අධ්‍යයනයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය. සැබැවින් ම ශිලා තාක්ෂණයෙන් ඔවුනට අවැසි පරිදි පරිසරය මෙල්ල කර ගන්නා ලදී. පරිසරයේ උපයෝගිතාව සංකීර්ණ මෙන්ම එමඟින් ප්‍රතිඵල නෙලා ගැනීමේ තාක්ෂණික හා නවමු උපක්‍රම අත්හදා බැලීමට මානවයා කටයුතු කරන ලදී.

මානව පරිණාමයන් සමඟ පුරාතන කාල පරිච්ඡේදයේ සිට ම තාක්ෂණික අවශ්‍යතාවයේ උවමනාව පැන නැඟීමත් සමඟ අහඹු ලෙස යකඩ සොයා ගැනීමට හැකිවන්නට ඇත. මනුෂ්‍ය සමාජයේ විවිධ අවස්ථාවන් සමඟ අත්වැල් බැඳ ගන්නා වූ කරුණක් වන්නේ තාක්ෂණයයි. ඒ අතුරින් කිසියම් අන්දමක වර්ධනයක් ශිලා තාක්ෂණය ඔස්සේ මිනිසා ලබා තිබූ බවට සැකයක් නැත. පාෂාණ යුගයෙන් ඇරඹී තාක්ෂණය ආර්ථික, සාමාජික, දේශපාලනික, සංස්කෘතික අරමුණු ඔස්සේ වෙනස් වෙමින් ලෝහ තාක්ෂණය දක්වා ක්‍රමික ව වැඩෙන්නට විය. විශේෂයෙන් පාෂාණමය මෙවලම් ආශ්‍රයෙන් කළ නො හැකි කාර්යයන් ලෝහ තාක්ෂණය හරහා සපුරාගත හැකි වීමත් මෙහි උපයෝගිතාව වඩාත් තිවු විය. (විජේබණ්ඩාර :පුරාවිද්‍යා පුවත් අටුවාව)

මිනිසා ශිලා භාවිතයෙන් ලෝහ භාවිතයට පරිවර්තනය වීම එහි ප්‍රතිඵලදායක මෙන්ම දියුණුතම අවධියක් හෝ ජයග්‍රහණයක් ලෙස ද අර්ථ දැක්වීම සහේතුක ය. පැරැණි අවධියේ

මුලින් ම භාවිතයට ගත් ලෝහ අතර තඹ, රන්, රිදී, ඊයම්, ලෝකඩ භාවිතයට පැමිණ අවකාශයෙන් යකඩ වානේ වෙත ප්‍රවිශ්ට වෙයි. (විජේපාල: 2013: 02)

ස්වභාවික පරිසරය තම අවශ්‍යතාවය උදෙසා යොදා ගත් මානවයා විසින් යකඩ සොයා ගැනීමත් සමඟ පියවරක් ඉදිරියට තැබුවේ ය. මානවයා අතින් බොහෝ සොයා ගැනීම් අහඹු ව මුල්කරගෙන සිදු විය. ශිලා තාක්ෂණය උපයෝගී කරගෙන තම අවශ්‍යතා සපුරාගත් මානවයා ශක්තිමත් වීම, දැඩි තියුණු වීම, කල්පැවැත්ම හා පහසුවෙන් රැගෙන යා හැකිවීම යන ගුණාංගයන් යකඩ තුළින් හැඳින් ගත්තේ ය. මානවයා ලංකාවේ යකඩ භාවිතය ආරම්භය ප්‍රොටෝ යුගයේ සිදු වූ බව සාධක පවතී. උතුරු ඉන්දියනු ආර්යයන්ගෙන් හෝ දකුණු ඉන්දියාවෙන් යකඩ කර්මාන්තය ලැබුණු බව අදහසයි. ඉපැරණි ලෝහ කර්මාන්තය පිළිබඳ සිදු කර ඇති පර්යේෂණ අනුව තිස්සමහාරාමය, බලංගොඩ, සමනලවැව, අළකොළ වැව හා වර්තමානයේ හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ සාධක හමු වී ඇත. ලංකාවේ යකඩ නිස්සාරණය පිළිබඳ විද්වතුන්ගේ අවධානය බොහෝ සෙයින් යොමු වී ඇත. වර්තමානය වන විට රාජ සෝමදේව වැනි විද්වතුන් හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ සිදු කළ සුසාන සංස්කෘතිය පිළිපඳ පර්යේෂණයේ දී අතුරු ප්‍රතිඵලයක් ලෙස යකඩ පිළිබඳ බොහෝ තොරතුරු අනාවරණය වෙමින් පවතින බැවින් අනාගතයේ ලංකාවේ යකඩ භාවිතය පිළිබඳ කළල අවස්ථා හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයෙන් හඳුනා ගැනීමට ඉඩ ප්‍රස්ථා ඇත. මෙම ලිපියෙන් හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ යබොර අවශේෂ හමුවන ස්ථාන පිළිබඳව අධ්‍යයනය සිදු කරන ලදී.

ස්වභාවික සම්පත් උපයෝගී කරගිමින් ඵදිනෙදා අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට අතිත මානවයා කටයුතු කරන ලදී. මිනිසාගේ දෛනික අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීම සඳහා පාරිසරික සාධක ප්‍රයෝජනට ගැනීම සාමාන්‍ය සිද්ධියකි. එය තාක්ෂණික ක්‍රියාවලියක් බවට පත් වන්නේ අඩු ශ්‍රමයකින් වැඩි කාර්යය සාඵලයතාවයක් සිදු වන පරිදි එම පාරිසරික සාධක උපයෝගී කර ගනිමින් ස්වකීය කාර්යය භාර්යයන් සාර්ථක ලෙස ඉටු කරගත් මානවයා ලෝහ මාධ්‍ය වෙත සිය අවධානය යොමු කිරීම තාක්ෂණික විප්ලවණයකි. (විජේපාල:2013:01)

ලෝහයන් භාවිතය පිළිබඳ ව අනුපිළිවෙලක් පවතී. මානවයා භාවිතා කළ මුල් ම ලෝහය යකඩ නො වන්නේ ය. මෙසේ ලෝහයක් ලෙස මිනිසාගේ භාවිතයට මුලින්ම පැමිණ ඇත්තේ තඹ, (cooper) ය. ඒ බවට පැරණිතම (ක්‍රි.පූ 9500ට අයත්) සාධක ලැබෙන්නේ උතුරු ඉරාකයේ ගනිදාර් ගුහාවෙනි. (Ancient wisdom 26/29 2013) ඔවුන් විසින් තඹ නිස්සාරණය නො කරන ලද අතර ස්වභාවික පරිසරයේ පවත්නා තඹ කොටස් එකතු කර එකට තලා විවිධ වර්ගයේ, ප්‍රමාණයෙන් කුඩා නිර්මාණ සිදුකරගෙන ඇත. ඉන් අනතුරුව රන් (Gold) රිදී (Silver) ඊයම් (Led) යනාදිය ද ලෝකඩ (Bronze) වැනි මිශ්‍ර ලෝහ වර්ග ද මිනිසාගේ භාවිතයට පත් වූවත් තාක්ෂණික පුනරුදයක් ඇති වන්නේ යකඩ (Iron) සහ වානේ නිපදවීමට යොමු වීමත් සමඟයි.” (විජේපාල:2013:01)

පුරාතන ජනාවාසයන් පිළිබඳව කෙරී ඇති අධ්‍යයනයන් තුළින් පරිසරයෙන් ලබා ගත හැකි වූ සම්පත් සමඟ බැඳුණු ආවේණික තාක්ෂණ ක්‍රමයන් ඔවුන් සතුව පැවැති බව හෙළි වී

ඇත. පුරාතන සමාජයන් තුළ ලෝහ සඳහා වැදගත් අතර ලෝහ වලට හිමි විය. (සෝලංගආරච්චි: 1997)

දකුණු ආසියානු කලාපයේ ලෝහ තාක්ෂණය භාරතය මූලය කර ගනිමින් පෝෂණය වූ අතර හරප්පා ශිෂ්ටාචාරය බිඳ වැටීම සමඟ ක්‍රි. පූ. 1200 පමණ වන විට ගංගා නිම්න ආශ්‍රයෙන් ලෝහ තාක්ෂණය මුල් කරගත් ශිෂ්ටාචාර බිහි විය. යකඩ පිළිබඳ දැනුම භාරතයේ අති පුරාණ යුගයට අයත් ය. රන් රිදී යකඩ ඊයම් සහ බෙලෙක් යන ලෝහ වර්ග ගැන වෛදික සමයෙහි ද දැන සිටියෙන් වෛදික සාහිත්‍යයෙහි සඳහන් වෙයි. මෙගස්තීනිස් මීට පසු යුගයකදී මේ ලෝහ පැවැති බව සඳහන් කරමිනි. මේ ලෝහ ප්‍රයෝජනය සහ අලංකාරය සඳහා වූ භාණ්ඩ මෙන් ම මෙවලම් හා යුද්ධෝපකරණ ද සැදීම සඳහා භාවිතා කරන ලද්දේ ය. (කුමාරස්වාමි, 1962:186)

ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝහ ආරම්භක කාල වකවානුව ලෙස දකින්නේ ප්‍රොටෝ ඓතිහාසික අවධියයි. පුරාවිද්‍යාත්මක හා සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන් හි සඳහන් තොරතුරු ලෝහ භාවිතය පිළිබඳ සාක්ෂි දරයි. අනුරාධපුර ඇතුළු නුවර AG 69 කැණීම් තුළින් ලෝහ භාවිතය පිළිබඳ තොරතුරු හමු වේ. නුවරින් දකුණු පසට අට යොදුන් මත්තෙහි අම්බට්ටිකාල නම් දැනවිලි ලෙණක රිදී උපත පුරයෙන් ඉඳුරු දෙස සත් යොදුනකින් මත්තෙහි ගඟ එතර තඹවිට නම් ගම තඹලෝ උපත (ම.ව:28:16-17)

මෙරට තුළ අතීතයේ පටන් යකඩ සහ වෙනත් ලෝහ වර්ග නිස්සාරණයෙන් ඒ ආශ්‍රිත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයක් පිළිබඳ ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ලැබී ඇති බැවින් පර්යේෂකයන්ගේ අවධානය ඒ වෙත යොමු වෙයි. රොබට් නොක්ස් (Robert Knox,1986), ජෝන් ඩේවි (J.Davy,1821), ඩබ්.සී ඔන්ඩාච්චි (W.C.Ondachchi,1854), බාකර් (Barker,1885), ආනන්ද කේ කුමාරස්වාමි (Ananda k Coomaraswamy,1908), රොබට් හැඩ්ෆීල්ඩ් (Sir Robert Hardfield,1912), සුදර්ශන් සෙනෙවිරත්න (Sudarsan Senevirathna,1984/1995), සෝලංගාරච්චි (Solangarachchi,1989), ජිල් ජුලෙෆ් (Gill Julef,1998) (විජේපාල:2013:03-04) ආදීන් ඒ අතරින් ඉතා වැදගත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ යකඩ නිෂ්පාදනය මුලින්ම සිදුව ඇත්තේ ක්‍රි.පූ. 9 වන සියවසේ දී පමණ බව සිගිරියේ අලිගල සිදු කළ පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම් තුළින් සාධක ලැබී ඇත. (සෝලංගආරච්චි:1997). සමනල වැව ප්‍රදේශයේ සිදු කළ පර්යේෂණ වලින් සොයා ගත් පැරණි යකඩ උණු ලැබූ උදුන් නැවත ගොඩ නංවා යකඩ නිස්සාරණය කිරීම අතීතයට සාක්ෂි දරයි. ඒ හැරෙන්නට පුරාවිද්‍යා පශ්චාත් උපාධි ආයතනයේ ආචාර්ය අර්ජුන තන්තිලගේ වැනි විද්වතුන් වර්තමානයේ පැරැණි ලෝහ නිෂ්පාදනය ආශ්‍රිත පර්යේෂණ පවත්වන්නන් අතර කැපී පෙනේ.

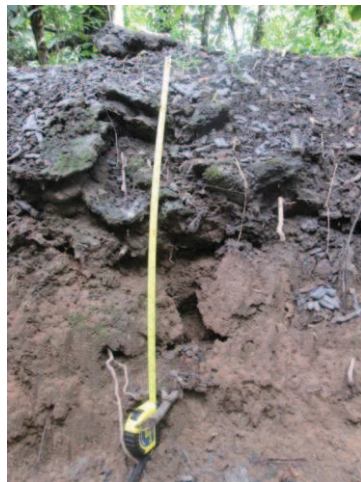
මෑත කාලය සිදු කළ පුරාවිද්‍යාත්මක කැණීම් හා පර්යේෂණ බොහෝමයකින් දිගු ඉතිහාසයක් හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ යටගියාවේ සැඟ වී ඇති බව තහවුරු විය. ප්‍රදේශයේ පවතින භූ ගෝලීය පිහිටීම හා සම්පත් සකායාවය අතීතයේ සිටම මානව වාස භූමියක් වන්නට හේතු විය. යකඩ නිස්සාරණයට අවශ්‍ය වන යපස් වලින් පොහොසත් භූමි ප්‍රදේශයක්

ලෙස හල්දුම්මුල්ල හැඳින්විය හැකි ය. Gill Julef සිදු කළ පර්යේෂණ වලින් පැහැදිලි වන්නේ යකඩ නිස්සාරණයේ දිගු ඉතිහාසයක් සමනළ වැව ප්‍රදේශයේ පවතින බවයි. සමනළ වැව - බලංගොඩ - හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයන් ඉතා ආසන්නව පිහිටි ප්‍රදේශ වේ. අතීතයේ අශ්වයින්ට ගමන් කළ හැකි මාර්ගයක් අලුත් නුවර- බලංගොඩ- සමනළ වැව- මාලදොල- වැ ඵලිය- සොරගුණේ ගම් හරහා තිබූ බව පුරාවෘතයන් හි සඳහන් වේ. (සොරගුණ දේවාලය සතු පුස්තකාල පොත්) යුද කටයුත්තක් සඳහා අලුත් නුවර සිට යාපා බණ්ඩාර නම් රජ කෙනෙකු මෙම මාර්ගයේ ගමන් කරන අතර තුර සොරගුණේ දේවාලය නිර්මාණය කළ බව සඳහන් වේ. අතීතයේ යුද කටයුතු සඳහා ගමන් ගත් මාර්ගයක් ලෙස භාවිතා කළ බව ගම්‍යමාන වේ. දැඩි ආරක්ෂාව සුදුසු පාරිසරික තත්ත්වය හා භූගෝලීය පිහිටීම ගමන් මඟ නිර්මාණයට හේතු වූ බව අනුමාන කළ හැක. සොරගුණ දේවාලයේ මැදගම සන්නසේ සඳහන් වන ආකාරයට ගමන් මාර්ගය වැටී තිබුණු බෝගන්දන, මාලදොල, රන්වන් ගුහාව, ගම්මාන යුද කටයුතු සඳහා හේවායින් සැපයීමට භාර වූ හේවා ගම්මාන ලෙස හඳුන්වයි. (සන්නසගල:1973:30) සොරගුණ දේවාලය හා සම්බන්ධව ලියැවී ඇති පුස්තකාල ලේඛනයන්හි සඳහන් වන ආකාරයට බදුල්ල කුඩා කතරගම දේවාලය ඇතුළු ව බදුලු ප්‍රදේශයටම අවශ්‍ය යකඩ නිස්සාරණය බෙදා හැරීම සිදු කර ඇත්තේ දේවාලය අවට ගම්මාන වලිනි. පසුකාලීනව විදේශීය ජාතිකයන් මැදිහත් වීම මඟින් යකඩ නිස්සාරණය කළ බව මෑත කාලීන පැරණි පුස්තකාල ලේඛනයන් හි සඳහන් වේ. මේ අයුරින් හල්දුම්මුල්ල ආශ්‍රිත ප්‍රදේශය දීර්ඝ කාලීන ව යකඩ කර්මාන්ත පුරයක් ලෙසින් පැවැති බව විසිරුණු යබොර අවශේෂ තුළින් පැහැදිලි වේ. හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශය භූගෝලීය වශයෙන් දැඩි කඳු සහ බෑවුම් සහිත ප්‍රදේශයක් ලෙස හඳුනා ගත හැක.

වැළුම් මහගෙදර බොරගල්ගොඩ බෝධිය අසල යබොර අවශේෂ

හල්දුම්මුල්ල ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාසයට දකුණු දෙසින් හා පසාරගුණ දේවාලයට බටහිරින් වැළුම් පිහිටා ඇත. නමුත් වැළුම් යනු ප්‍රදේශයේ දක්නට ලැබෙන සුවිශේෂී භූගෝලීය පිහිටීමකින් යුතු ප්‍රදේශයක් ලෙස හඳුනා ගත හැකි වන්නේ පවතින තැනිතලා භූමි පිහිටීම නිසා ය. “මහගෙදර බොරගල්ගොඩ බෝධිය” ස්ථානයේ යබොර විශාල ප්‍රමාණයක් අඩි තුනක් පමණ උසට පවති. මතුපිටින් දැකගත හැකි විශාල යබොර ව්‍යාප්තිය සහිත භූමිය පිළිස්සු පසකින් යුක්ත වේ. බොහෝ යබොර කැබලි එසවීමට නො හැකි තරම් බරකින් යුක්ත වේ. යකඩ නිස්සාරණයේදී බේරිගිය ස්වභාවයක් මෙම කැබලි වල හඳුනා ගත හැකි ය. ජනාවාස ඉදිකිරීම හේතුවෙන් වර්තමානයේ යබොර විසිරී යාමට හේතු වී ඇත. ශේෂ වූ යබොර තුළින් පැහැදිලි වන්නේ මෙම ස්ථානයේ යකඩ නිස්සාරණය සිදු වූ බවයි. නමුදු නිස්සාරණ තාක්ෂණයක් හඳුනා ගැනීමට සාධක මතුපිට දක්නට නො ලැබෙන හෙයින් නිවැරදි ව ම අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා තවදුරටත් සමීක්ෂණ සිදු කළ යුතුව ඇත. අතීතයේ බෞද්ධාගමික පූජනීය භූමියක් ලෙස පැවතුණ බවට සාධක පමණක් ඉතිරි කරමින් වර්තමානයේ පෞද්ගලික ඉඩමක් ලෙස ජනාවාසයන් ගොඩනගාගෙන ඇත. යබොර අවශේෂ හමුවන ස්ථානයට ආසන්නයේ පැරණි අම්බලමක් ද පැවැති බව ජනයා අතර ජනප්‍රවාදයේ එන අතර අනුමාන කළ හැකි සාධක අතර හමු වන සාධක අතර විසිරුණු උළු හා අත්තිවාරම හඳුනා ගත හැකිය. ජනප්‍රවාදයේ එන පරිදි අක්කර තුනක පමණ යකඩ නිස්සාරණය සඳහා

අවශ්‍යය යපස් රැස් කර තිබිණ. විශේෂයෙන් ම කුඩා ප්‍රමාණයේ වැවක් ද වර්තමානයේ ද ක්‍රියාකාරී මට්ටමේ පවති. බෙහෝ තොරතුරු අනාවරණය කර ගැනීමට පර්යේෂණ සිදු කළ යුතුව ඇත.

යපන්න ගම

සොරගුණේ දේවාලයට ආසන්න ව බටහිර දිශාවෙන් යපන්න ගම පිහිටා ඇත. මරංගහවෙල කුඹුර සහ වෙල්යාය පිහිටා ඇත්තේ මෙකී ග්‍රාමයේ ය. පාරිසරික හා මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් භූ දර්ශනය වෙනස් වීම් වලට ලක්ව ඇත. “යපන්න” නැමැති නාමයෙන් පැහැදිලි වන්නේ ලෝහ කර්මාන්තයට තුඩු දුන් ගම්මානයක් බව ය. විශේෂත්වය වන්නේ නිස්සාරණය කරන ලද ලෝහ බෝල වශයෙන් හමුවීමයි. ආසන්න වශයෙන් බර කිලෝග්‍රෑම් පහක් පමණ වේ. මෙම ලෝහ බෝල මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් භූමියෙන් පිටත ගෙන ගොස් ඇත. ගම්මුත් පවසන්නේ නිස්සාරණය කරන ලද යකඩ බෝල වශයෙන් සෑදූ බවයි.

කම්මලේ වත්ත

මාලදොල ගමෙහි මධ්‍යගතව පිහිටා ඇති කම්මලේ වත්ත නැමැති ඉඩමෙහි ද යබොර අවශේෂ හමු වේ. කුඩා කැබලි වශයෙන් ඒවා විසිරී ගිය ආකාරය දැකගත හැක. වැවිලි කටයුතු හේතුවෙන් මතුපිට දක්නට වූ යබොර ඉවත් කරනු ලබයි. වැ ඵලිය ප්‍රදේශයට ඉතා ආසන්නව කම්මලේ වත්ත පිහිටා ඇත. විශාල ප්‍රමාණයෙන් නොවුවත් සුළු වශයෙන් හෝ යකඩ නිස්සාරණය සිදු කළ බව යබොර අවශේෂ තුළින් පැහැදිලි ය.

මන්හින්න කන්ද හා වල්මිකලාව

වැඵලිය ට ආසන්නව වනාන්තර භූමියේ රමණීය භූමිභාගයක් ලෙස මන්හින්න කන්ද හා වල්මිකලාව නෙත ගැටේ. දකුණු දෙසින් මාලදොල ගම්මානය වට වී ඇති මන්හින්න කන්ද මුදුනෙහි යබොර අවශේෂ හඳුනා ගත හැකි ය. යකඩ නිස්සාරණය සඳහා අවශ්‍ය යපස් හා නිස්සාරණය කරන ලද යබොර විවිධ ප්‍රමාණයේ කැබලි මන්හින්න කන්ද ප්‍රදේශයේ විසිරී තිබේ.

සමාලෝචනය

ශ්‍රී ලංකාවේ ලෝහ නිෂ්පාදනය පිළිබඳ විවිධ ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ විවිධ විද්වතුන් අධ්‍යයන සිදු කර තොරතුරු අනාවරණය කර ඇත. මෙම අධ්‍යයනයෙන් හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ යබොර අවශේෂ හමුවන ස්ථාන පිළිබඳ පමණක් අවධානය යොමු කරන ලදී. ලංකාවේ යකඩ සම්බන්ධව සිදු කළ පර්යේෂණ අතර හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයට ආසන්න සමනළවැව ප්‍රදේශයේ පර්යේෂණ වලින් තහවුරු වූ යකඩ නිස්සාරණය පිළිබඳ තොරතුරු ඉතා වැදගත් වේ. ප්‍රදේශයේ පවතින ඓතිහාසික පුරාවෘත්ත අතර යාපා නැමැති මහනුවර යුගයේ ප්‍රාදේශීය පාලකයාගේ යුද කටයුතු සම්බන්ධ සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයන්හි සඳහන් කරුණු තුළින් ද යකඩ නිස්සාරණය පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය වේ. යාපා රජ ආරක්ෂිත ගමන් මාර්ගයක් ලෙස යුද කටයුතු සඳහා ගමන් කළ මාර්ගය දෙපස ගම්මාන කේන්ද්‍ර කර ගනිමින් යබොර අවශේෂ විශාල ප්‍රමාණයක් හමු වේ. නිශ්චිත ව ම තොරතුරු අනාවරණය සඳහා ගැඹුරු පර්යේෂණ සිදු කළ යුතු වේ.

ආශ්‍රේය ග්‍රන්ථ හා ලිපි නාමාවලිය

කුමාරස්වාමි ආනන්ද, 1962, *මධ්‍යකාලීන සිංහල කලා*, ජාතික කෞතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව

මාපා ජේ. පී, 2007, *සපරගමුවේ ඓතිහාසික ජනකතා*, තරංජි ප්‍රින්ටිස් මහරගම.

මැන්දිස් ඩී කුසින , 2011, විනානවිවි වන්දන රෝහන, *ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාණ තාක්ෂණය හා සම්පත් පරිහරණය*, වරුණි ප්‍රකාශන, වාරියපොල.

සන්නස්ගල පුංචිබණ්ඩා, 1973, *සොරගුණු දේවාල පුවත*, ලේක්හවුස් මුද්‍රණාලය.

සුමංගල ශ්‍රී, දේවරක්ෂිත බටුවන්කුඩාවේ, 1996, *මහාවංශය පළමු භාගය*, එස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ 10.

Juleff . G, 1990, The Samanalawewa Archeological Survey, *Ancient Celon, Vol 3*, No, Journal of the Archeological Survey Dept of SL, Colombo.

Juleff . G, 2001, *An ancient wind powered iron smelting technology in sri lanka*.

ලිපි නාමාවලිය

බණ්ඩාර දර්ශන, ප්‍රසන්න සම්පත්, 2011, *පළමු වැනි විජයබාහු රජු හා සබැඳි ඓතිහාසික ස්ථානවලින් හමුවන යබොර අවශේෂ පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක විමර්ශනයක්*, පුරාවිද්‍යා හා උරුමකළමනාකරණ අධ්‍යයන අංශය , ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය, මහින්තලේ.

විජේපාල ඩබ්ලිව් එම්. ටී. බී, 2013, *පැරණි ශ්‍රී ලාංකේය යකඩ නිෂ්පාදනයේ තාක්ෂණික පාමිතීන්, වෙළුම 01*, පුරාවිද්‍යා හා උරුමකළමනාකරණ අධ්‍යයන අංශය , ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්ව විද්‍යාලය, මහින්තලේ.

විජේබණ්ඩාර අයි. ඩී, එම් *ශ්‍රී ලංකාවේ යකඩ තාක්ෂණයේ ආරම්භය හා විකාශනය*, මධ්‍යම පළාත.

සෝලංගආරච්චි රෝස්, 1997, සීගිරිය දඹුල්ල ප්‍රදේශයේ පැරණි යකඩ උණු කිරීම හා සමාජ ආර්ථික රටාව කෙරෙහි එහි දායකත්වය, *ආර්ථික විමසුම*, 23 වෙළුම.

පුවත් පත් ලිපි

බිහරගම දයානන්ද, 2006, *දිවයින*, අපේ විස්මිත යකඩ තාක්ෂණික උරුමය.

පුස්තකාල පොත්

සොරගුණු දේවාලයේ මොහොට්ටාල නිලමේ ඒ .එල් .එම් අබේරත්න බණ්ඩාර මහතා සතුව ඇති දේවායේ විස්තර ඇතුළත් පුස්තකාල පොත්.